

2013. gada 23. jūlijs

Mutes brūķis

Suitiski BRŪĶĒT – lietot, piem., brūķēt brilles, brūķēt lielu muti

Par diženo suitsu novadu

Dzirkstošās *Suitsu sievas*, pagaidām atšķirībāno 3x3, jau ir UNESCO kultūras mantojuma sarakstā.

Mazs bij' tēva novadiņ(i)s, bet diženi turējās, tā var teikt par suitsu novadu Alsungu, un kultūras namā, kur pirmdienas vakara tēma bija *Tirā suitsu būšana*, varēja redzēt, ka suitsi ir bagāti ne tikai ar tradīcijām, bet arī savas vērtības apzināšanos.

Pusotru stundu ar daudzveidīgu, bagātīgu burdonu 3x3 nometnes dalībniekus lutināja *Suitsu sievas*. Suiteņu vadītāja Ilga Leimane aicināja dziedāt līdzī arī klātesošos: „Raujiet līdzī tā, lai ceļas jumts nost!” Bija, kas dūšīgi vilka –ēēē– līdz ar suitenēm, tomēr jumts palika savā vietā. *Suitsu sievas* pārdziedāt gan nav ko mēģi-

nāt. Viņas pašas tā arī dziedāja: *Es jau biju suitsu sieva – dziedātāja runātāj'. Visi meži locījās no manāmi dziesmiņām.*

Alsungas novada domes deputāts un biedrības *Suitsu novads* valdes priekšsēdētājs Grigorijs Rozentāls, kurš bija novada vadītājs laikā, kad suitsu tradīcijas tika ierakstītas UNESCO nemateriālā mantojuma sarakstā, stāstīja, ka suitsi saglabājuši tās vērtības, ar kurām, iespējams, savulaik bijusi bagāta visa Kurzeme: „Ir novadi, kas tradīcijas zaudējuši, bet suitsos tās joprojām ir dzīvas. Iespējams, ka tās saglabājušās noslēgtības dēļ, jo Alsungā, Jūrkalnē un Gudeniekos

Dienas plāns

Rīt, 24. jūlijā

*Pamazāmi es dzīvāju
Pamazāmi Dievs palīdz
Pamazāmi bite nesa
Pa vienam ziediņam.*

- 8:00 – 8:45 Rīta rosme, ķermeņa un gara atmodināšana
- 9:00 – 9:30 Brokastis
- 9:40 – 10:00 Rīta sanākšana
- 10:15 – 12:45 Rīta ievirzes
- 13:00 – 14:00 Pusdienas
- 14:00 – 16:30 Pēcpusdienas ievirzes
- 16:30 – 17:00 Brīvbrīdis
- 17:00 – 17:45 Pievakares ievirzes
- 18:00 – 19:00 Mise Sv. Miķeļa Alsungas katoļu baznīcā ar suitsu burdona dziedājumiem
- 19:00 – 19:45 Vakariņas
- 20:00 – 21:30 Filma *Dzimtene sauc. Kāzas Alsungā*
- 21:30 – 22:00 Vakara dziesma un vakara pasaciņa
- 22:00 – 23:00 Orientēšanās pa Alsungu /Vakara viesis - valodnieks un folklorists Austris Grasis / Nikšana
- 23:00 – ... Danco tie, kam pāri 13 / Nikšana

dzīvo katoļi, kamēr pārējā Kurzemē – lielākoties luterāņi.

Suitsu kultūrtelpa UNESCO pasaules nemateriālās kultūras neatliekami glābjamo vērtību sarakstā iekļauta 2009. gadā, kaut Kultūras ministrija šo ideju nav īpaši atbalstījusi. Pašu spēkiem nācies gatavot materiālus, ko iesniegt UNESCO komisijai. Videofilmas veidošana par suitsu kultūru vien izmaksāja aptuveni 18 000 latu.

Suitsu tradīciju vērtības apzināšanās gan neliedz par šo tēmu arī drusku paironizēt. Tā Grigorijs atzina, ka *Suitsu sievu* dziedāšana ne visiem patīk: dažs ar to pat baidot kaimiņus. ▲

Suminām

Es cerēju šodien sev brūtgānu nolūkot, bet skatījos, raudzījos – nav manam prātiņam – aptuveni tā vakardienas koncertā dziedāja ugunīgais, leģendārais **RUČS**, kuram gan pāri jau 80 gadiem, bet acis joprojām tā vien nerātņi sprikst! Kurš gan viņu nepazīst – *Suitu sievu* ikonu **MARIJU STEIMANI!** Jā, suitos visas Marijas sauc par Ručiem, un vakar Marijām bija vārda diena. Tāpēc – lai spēks, veselība un Dieva svētība Ručam – visīpašākajam no visām Marijām!

Daudz laimes dzimšanas dienā latviskās virtuves vadītājai **SKAIDRĪTEI NAGLIŅAI!** Lai pura nekad nepiedeg! ▲
Ieva Freinberga

Bijusi 3x3

Toreiz un tagad

„**D**raudzīgums, atvērtība – to es jūtu tikpat stipri kā pirms 18 gadiem,” saka al-sundzniece Ineta Būcena. Toreiz viņai bija nepilni 15 gadi, bet nu viņa te ir kopā ar savu meitu Kristiānu, kurai ir 10 gadi.

Inetas mamma gan tolaik strādājusi Alsungas vidusskolā, gan tagad te māca svešvalodas. Ineta daudz neesot domājusi, vai braukt. Viņa tagad dzīvo un strādā Rīgā. Sāpnis atkal reiz būt 3x3 ik pa laikam uzplaiksnījis, bet nu, kad saiets atkal Alsungā, tas piepildījies. Viņa apmeklēja ģimeņu semināru un mācās gatavot zīļu vainagu, bet meitiņa mācās keramikas un animācijas ievirzē. Ineta atzīst, ka, salīdzinot ar laiku pirms 18 gadiem, jūtas citādi pārsvarā tāpēc, ka vairs nav viena, bet jāpatur redzeslokā arī meita. Tētis darba dēļ nav varējis tikt līdzī. Bet Kristiāna šķelmīgi nosaka: „Man tev visvairāk patīk izklaide!” ▲

Daiga Bitiniece

Te dvēsele atpūšas!

Ar **Guntas Zablockas ģimeni** no Krasnojarskas tiekos jau pirms brokastīm. „Pie mums Krasnojarskā šobrīd jau ir pusdivi dienā, un mēs jau sen esam piecēlušies,” saka Gunta.

Ik rītu viņas mazdēls Ivans Kareļins pieceļas jau pulksten piecos un dodas agrā pastaigā pa Alsungas vidusskolas gaitenīem. Arī Guntas meita, Ivana mamma Jeļena Kareļina ceļas gana agrī, lai dotos uz rīta rosmi.

Gunta stāsta, ka piedzimusi Sabilē, bet uz Krieviju aizvesta nepilna gada vecumā. Kāpēc vecāki dzīvojuši Krievijā, vai un kad tikuši izsūtīti, to Gunta nezina. Vecāki nomira, kad Guntai bija tikai 17 gadu un ģimenes vēsturi viņa ar vecākiem nepaguva izrunāt. Gunta gan bija jaunākā 12 bērnu ģimenē, un vecākie brāļi un māsas palikuši dzīvot Latvijā. Pēc 3x3 nometnes Gunta grāsās ciemoties pie māsas Saulkrastos.

Kaut arī dzīve ritēja tālu no Latvijas, Guntas vecāki sargāja latviskās vērtības. Bērniem dažkārt šķitis ērtāk savā starpā sazināties krieviski, bet tēvs to stingri liedzis. Vēlāk Gunta apprecējusies ar krievu tautības vīrieti, viņas pašas ģimenē runāts krieviski, tāpēc mazdēls un meita latviski nerunā. Bet dzīvojot nometnē, viņi aizvien vairāk sāk saprast latviešu valodu. Krasnojarskā ģimene mēdz apmeklēt latviešu biedrības Dzintars sarīkojumus, svin latviešu godus.

Gunta savulaik Latvijā sev nopirkusi tautastērpu, bet meitai uzšuvusi pati. Mazdēlam vēl tautastērpa nav, taču ir radu dāvināts Nameja gredzens, ko puisis nēsās, kad paaugšies.

Ivans Latvijā ir pirmo reizi, Jeļena – otro. Gunta te cimojusies biežāk, taču 3x3 nometnē Zablocki – Kareļini ir pirmoreiz. Ceļš no Sibīrijas ir gan tāls, gan dārgs, tas vien izmaksā 2000 latu. Lidojums no Krasnojarskas uz Maskavu ilgst gandrīz sešas stundas (ar vilcienu būtu jābrauc piecas stundas), pēc tam vēl nakts vilcienā Maskava – Rīga.

Gunta teic: „Nerakstiet tik daudz par mani un manu ģimeni! Uzrakstiet labāk, kā man te patīk, kādus labsirdīgus cilvēkus esam sastapuši Alsungā, cik sirsnīgi ir organizatori!” Ģimenei nebija līdzī spilvenu un dvieļu – labi ļaudis sagādāja.

„Es te uzreiz atkal sajutos kā latvie-

Mēs visi esam latvieši, lai no kuras dibesspuses nākdami!

te, atcerējos savas saknes. Patīk, ka viss ir tautiskā garā, ka varam iemācīties to, ko mācēja mūsu senči. Vakar visdaru nodarbībā mācījos lelles taisīt, bija iespēja apgūt arī keramiku. Cik labi, ka ir tāda nometne!” emocionāli par Alsungas 3x3 izjusto stāsta Gunta.

„Man nometnē ļoti patīk,” piebilst Ivans. „Taču gribētos aizbraukt līdz jūrai.”

Jeļena nometnē mācīsies gatavot latviešu ēdienus, jo iecienījusi darbošanos virtuvē.

„Vajag apzināt savas saknes un nodot šo sakņu sajūtu bērniem,” turpina Gunta. „Tāpēc man patīk, ka nometnē ir ģimenes kopā ar bērniem. Ļoti ceru, ka šādas nometnes būs arī turpmāk, un manam mazdēlam būs iespēja atbraukt vēlreiz.”

Viņa arī stāsta, ka Latvijā uzreiz rod dzimtenes sajūtu: „Es te pat elpoju savādāk, mana dvēsele te atpūšas. Tikko izkāpu no Maskavas vilciena Rīgā, uzreiz jūtu citu enerģētiku.”

Krievijā katrs, kurš runā ko sliktu par Guntas tēvzemi, dabū no viņas trūkties. „Es visiem saku - kā jūs izturēsieties, tā pret jums izturēsies. Ja interesēsieties par Latvijas kultūru, par latviešu tradīcijām, pret jums izturēsies ar cieņu,” teic Gunta. ▲

Ilze Kuzmina

Man ir suitenes, un man ir duka

Katoļu baznīcas prāvests Andris Vasiļevskis, uzsākot diskusijas par kristīgās tradīcijas un latviskā mantojuma līdzaspastāvēšanu, izmantoja salīdzinājumu ar zirgiem. Viņš sacīja, ka daudzi cilvēki dzīvo kā zirgi ar klapēm ap acīm. Klapes ļauj iet uz priekšu un nenobīties no tā, kas apkārt. Viņš pats, savu izcelsmi un ticību pārdomājot, sapratis, ka latviskie rituāli nav kaut kas, no kā jābaidās, tāpēc aizspriedumus metis pie malas un latvisko sevi pieņēmis.

Prāvests stāstīja, ka arī viņam ir bruslaks (suiņu vīru tautastērps) un patik vākt zāļu tējas. „Suiņi ir paraugs, ka mums nav vienam ar otru jākaro,” sacīja Andris Vasiļevskis, „Suiņu folklorā un katoļticībā nav līdzvērtīgi ceļi, tas ir viens ceļš pie Dieva.” Prāvests dalījās pieredzē, stāstot par baznīcām Āfrikā, kurās vietējie iedzīvotāji nāk savos košajos tērpos un vīnu, maizi pie altāra pienes dejodami. *Suiņu sievas* savās goda drānās, dziedot grezno burdonu baznīcā, ir īpašs notikums Latvijā, viņas jau divreiz aicinātas dziedāt Aglonas bazilikas nakts misē. Prāvests runājis ar Briežuciema sievietēm, kuras vēl tik tālu nav tikušas. „Suitenes ir uzņēmīgākas, jo viņas ir manas suitenes,” ar prieku pauž Andris.

Prāvests atceras, ka reiz kardināls Pujats viņam vaicājis – kur tev vislabāk patīk lūgties? Sākumā viņš atbildējis – baznīcā, kad tā ir tukša. – Labi, un kur vēl? Andris domājis, teikt vai neteikt, varbūt izdzīs ārā. Pateicis – jūras krastā kāpās, skatoties uz zilo lāmu, aptverot pasaules varenību un cilvēka niecību.

Prāvests vairākkārt pieskārs pieticības un lepnuma tēmai: „Jo augstāk cilvēks kāpj, jo klārākai jābūt viņa sirdij,” sacījis Zenta Mauriņa. Tas nozīmē – jābūt pieticīgam. Cilvēciskā lepība ir jāliek pie malas, bet tā laikam mīrs pēdējā.” Ja to varētu pārvarēt, cilvēki nestrīdētos par savu ticību, jo visi ceļi ved pie viena augstākā. „Sauciet to, kā jūs gribat – tās ir jūsu personīgās attiecības ar Dievu,” samierinoši sacīja Andris, kad diskutēt gribošie klausītāji jau bija iekarsuši. Prāvestam kādā brīdī nācās gan Bībeli skaidrot, gan par kristīgās baznīcas sadarbību atbildēt. Prāvests gan uz mutes nav kritis: „Nedomājiet, ka es ar Svētajiem Rakstiem esmu pa galvu dabūjis.” Viņš atzina, ka tāpat kā senāk, arī mūsdienās ir labi sava amata pratēji, un ir tādi, par kuriem pašiem kolēģiem kauns.

Prāvesta atvērtība un sirsnība neļāva diskusijai pārvērsties strīdā. Kad pienāca kritiskais moments sarunai par to, vai garīgā prakse ir arī tautas tradīcijās, vai tikai kristīgajā baznīcā – divas suiņu sievas vairs nevarēja nosēdēt un lēca kājās ar dziesmu. „Nav jālauž šķēpi,” pēc dziesmas sacīja Laila Jankovska, pierādot, ka suitenēm Andris ir savējais prāvests. Viņš piebilda: „Bez suiņiem es būtu vidusmēra garīdznieks Latvijā, kurš meklē savu ceļu. Tagad man ir manas suiņu meitenes, man ir duka un vienalga, ko citi runā.” Runāt visi tiešām var, ko grib, bet tādu mīlestību redzot, varbūt arī skaļākie diskutētāji aizdomājas. ▲

Laura Bitinieca

Alsungas, Jūrkalnes un Gudenieku draudžu prāvests Andris Vasiļevskis pats ir lielisks piemērs tam, kā tradicionālā kultūra pastāv līdzās kristīgajai. Viņš auž, savulaik ir bijis *Pulkā eimu* kustībā, *Suiņu sievas* ir pierunājis dziedāt baznīcā un dažu labu baznīcas kolistu – *Suiņu sievas*.

Aktuāla infomācija

**VAKARA VIESIS trešdien,
24. jūlijā pl. 22:00 – 23:00
(Mūzikas skolā)**

Vakara viesis – valodnieks un folklorists AUSTRIS GRASIS. Kāpēc baltās drānas ir jāglabā? ▲

**Trešdien, 24. jūlijā pl. 20:00
Kultūras namā
Filma *Dzimtene sauc. Kāzas
Alsungā (1935)***

Filmas režisors – Aleksandrs Rusteiķis, operators – Jānis Sīlis, scenārija autors – Vilis Lācis, mūzikas autors – Jānis Vitoliņš.

Galvenajās lomās: Dravnieku Velta (līgava) – Milda Zilava; Varkaļu Jānis (līgavainis) – Kārlis Pabriks.

Filmas tapšanā piedalījušās Gudenieku suitu sievas, kā arī Alsungas un Jūrkalnes iedzīvotāji.

Filmā stāstīts par saimniekdēlu Jāni, kurš pēc svešumā pavadītiem gadiem atgriežas dzimtajā pusē un iepazīstas ar Veltu. Viņas dēļ Jānis ir gatavs mainīt savu dzīvi un stāsta beigās jaunais pāris svin vērienīgas kāzas. Tajās precīzi atainotas suitu kultūrvēsturiskā novada kāzu ieražas.

Filma uzņemta tagadējā Alsungas novada Žibgravas apkārtnē, Gāču mājās un citviet. 1985. gadā filmai *Alsungā* uzstādīts piemiņas akmens.

Dzimtene sauc. Kāzas Alsungā ir pirmā ieskaņotā skaņu filma Latvijā, kā arī pirmā etnogrāfiskā filma. ▲

Svarīgi!!!

**Rīt, 24. jūlijā – rīta uzruna,
foto un televīzijas ziņas būs
2. stāva gaitenī. ▲**

Jums ir liela iespēja savas pazudušās lietas atrast mantu kastē informācijas centrā. Ja kāds atrod jaunu datoru, tad nesiet uz redakciju! ▲

Rīta uzruna

Augšā ar sauli

Otrdienas rītā saieta dalībniekus uzrunāja Inguna Žogota, kura rādīja un stāstīja par pamodināšanas rituāliem. Tos viņa jau daudzus gadus piekopi kopā ar skolēniem no Ilmāra Gaiša Kokneses vidusskolas. Skolēni jau kopš pirmās klases pieradušie celties agrāk, lai sagaidītu sauli Baznīckalnā, ko paši iesaukuši par Saules lūkotavu. Inguna stāsta, ka tieši šī tradīcija ir tas, ko absolventi pēc tam par skolu paturējuši atmiņā.

Saules rituālam latviešu apziņā ir lieka nozīme. Saule mums var būt gan zelta

zirnīs vai zelta kanna, gan arī māmuliņa, tā pušķo koku galus, žēlo bāra bērnus un bar Mēnesi. Inguna visiem iesaka ieskatīties Marutas Voitkus - Lūkinas jaunajā grāmatā *Ar balto dvēselīti*.

Pamodināšanas spēle

Saucējs:

- Labrīt! – Labrīt!
- Vai gaisma ir ārā? – Jā!
- Vai saule ir augšā? – Jā!
- Vai slinkais kalps guļ uz krāsns? – Ņem, kas pakaļā. ▲

Laura Bitinieca

Esiet gatavi – Inguna Žogota kādu ritu var piekļaut pie jūsu loga un vaicāt – *vai slinkais kalps guļ uz krāsns?*

Apvāršņa viesis

Ordeni Mežam!

Ilmārs Mežs zina, ko darīt, un jau dara. Kur ir pārējie?!

Tīkšanās *Apvāršņi* ar Ilmāru Mežu aizskāra katra klausītāja sirds stīgas un visos atsaucās tēvzemi mīlošā demogrāfa zvanītais trauksmes zvans. Cepuri nost Ilmāra priekšā, kurš ar kurzemnieka neatlaidību un spītu neliek mieru valstsvīru gudrajām galvām. Diagrammās Ilmārs cēla priekšā neskaitāmus argumentus un faktus, lai raksturotu šī brīža kritisko situāciju – to, ka latvieši visi kopā stāv pie SARKANĀS LĪNIJAS. Līnijas, aiz kuras vairs nav Latvijas. Mēs nedrīkstam, vienaldzībā noliektu galvu, kāpt tai pāri.

Ir pēdējais brīdis attapties un sarosīties augšām un apakšām. Ir palikuši pēdējie 5 – 10 gadi, kad vēl ir daudzskait-

līga tā dailā dzimuma grupa, kura var rotāt mūsu zemi ar apaļiem punciem un maziem bērniņiem sev apkārt. Pēc šiem gadiem tramvajs būs aizgājis un aizvedis sev viņas līdzī un nākamo pieturu ar nosaukumu *Pie vecmāmiņas*. Un viņu vietā nāks tā paaudze, kas dzimusi 90-tajos gados – laikā, kad bērnu trūkuma dēļ slēdza tik daudzus bērnu dārzus un skolas. Un mēs sajūtīsim ĪSTO un, iespējams, mūsu nācijai liktenīgo toreizējās demogrāfiskās krīzes radītās bedres patieso dibenu.

Laiks iet, precīzāk, LAIKA VAIRS NAV krāt naudu vai pūru, celt tiltus vai kāpt karjeras kalnos – to visu varēs izdarīt arī vēlāk. Ir lietas, ko NEDRĪKST ATLIKT – ne-

drīkst nokavēt tautas īpašo pieturu *Māmiņu ielejā!* Un mums tas pašiem ir jāizprot un jāizdara tā, lai tas beidzot *pielec* arī valsts maka turētājiem. Bēda ir tajā, ka Latvijas ģimenēm trūkst valsts atbalsta, drošības sajūtas un pārliecības, ka vairāki bērni neiegrūdis viņus nabadzības apskāvienos. Socioloģiskajās aptaujās latvieši skaidri izsaka savu vēlmi radīt vismaz divus vai trīs bērnus, tomēr realitātē tas nenotiek... Kāpēc? Ko darīt?

3x3 noņemne ir īstā vieta, kur smelties iedvesmu kuplas un stipras ģimenes veidošanai. Un tas ir likumsakarīgi, ka tieši te plašāk izskan un mūsos atbalsojas rūpe par savas tautas nākotni un pastāvēšanu vispār. *Apvāršņa* nobeigumā radās iecere Ilmāra daudzo gadu pūles atbalstīt vienoti un skaļi, nepalikt malā, bet iesaistīties VIENOTI un, ja vajag, arī revolucionāri. Mēs negribam nokavēt, mums jābūt atbildīgiem. Ja TU GRIBI (bērnus), tad ES GRIBU (lai Tev sanāk) – VAIROSIMIES LATVIJAI!!! Mēs ne tikai gribam kuplas saimes un kuplojošu tautu vārdos, bet arī reālos darbos – jau šonedēļ izstrādājot priekšlikumus *Mana balss* portālam un rodot domubiedrus 3x3 saimē. Nepaliec malā arī Tu!

Ņemsim piemēru no paša Meža kunga, kurš ne tikai skaļi runā, bet arī dara – sveicam Jantu un Ilmāru ar viņu piekto bērniņu Klāvu, kuram rit pirmais gadiņš! Audz liels, vesels un ražīgs! Mums vajag vairāk šādu burvīgu ģimeņu kā Meži. Mums jau tas sen zināms, ka Meži ir Latvijas lielākā bagātība! ▲

Māra Muktupāvela

Ievirze

Lai žigli zib adatiņa!

Uzšūt savā vienkāršībā skaistu, daudzveidīgi lietojamu lina kreklu – to māca ilggadēja 3x3 dalībniece un ar rokdarbiem saistītu ieviržu vadītāja Vija Liepa.

Kreklu centīsies šūt aptuveni desmit ievirzes dalībnieki, kuri vakar satikās, lai vispirms noklausītos krekla šūšanas teoriju un piegrieztu lina drānu. Šuvēju vidū ir ne tikai dāmas, bet arī trīs drosmīgi kungji, kuri nolēmuši: ja gribas tikt pie lina krekla, jāšuj pašam.

Krekla šūšanas teorija izklausījās gana sarežģīta: runa bija par stāviem, par egēm, kas jāgriež nost, par ķīļiem, kas krekla jāiešuj gan pie piedurknēm, gan svārku daļā, par izmēru aprēķināšanu. Ja sendienās eģe bija tik skaista, ka saudzējama un acīm apmīļojama, tad

Vija Liepa ierāda krekla šūšanas zinības.

mūsdienās tā ne pēc kā neizskatās, tā pēc jāgriež nost, saka Vija.

Tā kā tikai retajam bija līdzīgs savs audums, bet Vijas audumu tarba nav neizsmejama, ievirzes vadītājai nācās ilgi kalkulēt – kā šūt un piegriezt, lai katram būtu drāna, ar ko strādāt.

Nodarbība ir arī interesants viena aktiera teātris, jo Vija stāsta saistoši, sevišķi par krekla izmantošanas iespējām.

Garais krekls var kalpot arī kā kleita, ja vien ir josta. „Ja man ir josta, es esmu apģērbusies, ja man ir tikai krekls, es esmu plika,” sacīja Vija. Kad lina krekls ir jau tik pavalkāts, ka godos to vairs nevar vilkt, krekls lieti noder kā naktstērps.

Nedēļas laikā ievirzes dalībnieki čakli strādās, jo lina krekls jāšuj tikai ar rokām un katrs centīsies tikt pie sava latviska, sena un tajā pašā laikā moderna tērpa. ▲

Ilze Kuzmina

Ievirze

Lai ģimenē būtu harmonija

Otrdien, kad laikraksta korespondente pievienojās kuplajai ģimeņu semināra kompānijai, lektore Māra Tupese kopā ar Mariju Sorokinu runāja un mudināja visus izteikties par funkcionālām un disfunkcionālām ģimenēm. Kad dalībnieki stāstīja dažādus piemērus, Māra uzsvēra, ka tas ir stereotips, ka disfunkcionālas parasti ir mazturīgas, mazāk izglītotas, tā saucamās nelabvēlīgās ģimenes. Nereti daudz neredzamu problēmu ir labi pārtikušām, sabiedrībā pieņemtām ģimenēm.

Kas liecina par to, ka ģimene ir disfunkcionāla? Lūk, vien daži aspekti – ģimenē notiek strīdi, valda agresija, bailes, cilvēks jūtas vientuļš, nav intereses vienam par otru, viens pārējiem uzspiež savu viedokli, problēmu eksistēšana tiek noliegta u.c.

Šo iedalījumu var attiecināt arī uz pāra attiecībām. Es labs, tu slikta, noslēgtība pret citiem, viens atbild par visu vai neviens neatbild ne par ko – tā vietā, lai katrs atbildētu par sevi, lai būtu mēs kopā un lai būtu atvērtība pret ārējo pasauli.

„Tas, ko bērns redz savā ģimenē, nāk viņam līdzīgs un viņš domā, ka tā ir visās ģimenēs,” saka Māra, stāstot par savu pieredzi Amerikā ar grūti audzināmiem bērniem.

Bet arī kādā Latvijas 3x3 saietā viņa sastapusi pāri, kurā sieva ļoti dominējusi pār vīru. Viņa izdomājusi, kurās ievirzēs vīram iet, un rotkalšanā stāvējusi blakus pamācīdama. Ģime-

Marija Sorokina un Māra Tupese prot raisīt klausītājos atvērtību, jo pašas atklāti stāsta par savu pieredzi.

ņu seminārā nav izdevies situāciju vērst par labu, taču liels bijis Māras pārsteigums, kad šķiroties vīrs apkritis ap kaklu un teicis Mārai lielu paldies. „Kas pa to nedēļu notika, tiešām nezinu!” tagad saka Māra. Bet – noteikti kaut kas labs! ▲

Daiga Bitinieca

Ievirze

Lietas jārauga no labās puses

Guntis Niedoliņš vada kopstrādes ievirzi, kur māca iepazīt Latvijas koku daudzveidību, darināt ķebliņus un citas labas koka lietišas. 3x3 viņš ir pirmoreiz: „Te ir ļoti labi, jauki cilvēki, visi ir atsaucīgi un grib strādāt. Vismaz tie, kas nāk pie manis un grib darboties ar koku, tie strādā ļoti labi.

Desmitgadīgi puīši nāk jau paši, bet tie, kas ir jaunāki, tie gan nāk ar tētiem.

Ulozu ģimene no Luksemburgas zina, ka visas labas lietas ir trīs. Un, ja vēl pašu rokām darinātas!

Nē, pirkstus gan vēl neviens nav nogriezis – ne sev, ne citam.”

Meistars taisa arī koka krēslus, karo-tes, skapjus, gultas un mēbeles. Cilvēkiem patīk, un viņi tās pērk. Un pašam arī labi, nav jāpērk no citiem.

Sestdien, 3x3 izstādes tirdziņā arī no-
metnieki varēs novērtēt Gunta prasmi. Konkurence nemaz nebaida. Vienmēr lietas vajag raudzīt no labās puses - ja ir mazs tirgus, tad maz konkurentu, bet ja liels tirgus – tad daudz pircēju! ▲

Uga Kalendris, Ieva Freinberga

Ievirze

Aivara Žimanta stāstījumā nopietnība mijas ar jokiem, ko ik pa laikam papildina kādas šokolādes izgaršošana.

Biznesa ievirze ir jaunums 3x3 saietā, to apņēmiens vadīt *Pūres šokolādes* līdzīpašnieks Aivars Žimants. Un jau pirmdienas nodarbība parādīja, ka garlaicīgi nebūs, jo lektors ir atraktīvs runātājs, sirsnīgs cilvēks un ar pamatīgu pieredzi uzņēmējdarbībā.

Viņš īsumā pastāstīja par savu līdzšinējo darbu, sākot ar Sabiles augļu un dārzeņu kombinātu, Pūres izmēģinājumu stacijas konservu cehu, līdz pat *Pure Food* uzņēmumam. Tirgus pieprasījums bijis lielāks, nekā paša izlolotais uzņēmums varējis piedāvāt, vajadzējis ražošanā investēt lielus līdzekļus. Bankas naudu atteikušas, tāpēc viņi atraduši beļģu kompāniju *Puratos*, kas turpinātu attīstību.

Uzņēmējs gan atzina arī to, ka bija iestājies sava veida rutīnā. Vairs nav jutis izaicinājumu, tādu interesi kā agrāk. Toties tāds radies, sākot attīstīt nelielu

šokolādes ražošanas uzņēmumu *Pūres šokolāde*. Kopā ar dēlu (Pēteris atbild par pārdošanu, pats – par ražošanu) viņi nebaidās ieviest jauninājumus un cenšas pēc vislabākās kvalitātes, pārņemt japāņu standartus. Šokolāde tiek pirktā no beļģu kompānijas *Belcolade*, pildījumam izmantot *Pūres* ievārījumu, tiek ražots *premium* klases produkts. Līdz ar jaunās rūpnīcas atklāšanu 26. augustā ražošanas apjoms trīskāršosies. Un plānā esot celt vēl papildus korpusu. Lielākā daļa šokolādes tiek eksportēta uz visdažādākajām valstīm – pat Japānu, Ķīnu, Honkongu, ASV, nemaz nerunājot par Eiropu. Bet tiek domāts arī par vietējiem pircējiem, par to, lai šo šokolādi (36-38 veidu) var atļauties iegādāties arī cilvēki ar zemākiem ienākumiem, tāpēc visi produkti nopērkami dažādos iepakojumos – gan lielākos, gan mazākos.

A. Žimants mudināja ievirzes dalībnie-

kus nosaukt savu biznesa mērķi un pārējiem ieteica neizteikt kritiskas vai neticīgas piezīmes. „Pats trakākais, ko var pateikt otram cilvēkam, ir: „Tas jau nekas nav!” Ja ir mērķis, tad tā ir puse no panākumiem. Otra puse – tas, kas tev jāizdara.”

Vaicāts par pirmajiem soļiem preti miljonam, A. Žimants vispirms iesaka iedrošināties kaut kam, kas ir traks. Piemēram, ar pieciem latiem makā ieiet visdārgākajā restorānā, pasūtīt ūdeni ar citronu un piparmētrām un ar salmiņu lēnām to izbaudīt.

Lai spertu nākamo soli, vajadzīgs pro-
tams, arī pamats zem kājām – tas var būt jau iepriekš paveiktais. ▲

Daiga Bitinieca

Lūk, vēl dažas lektora atziņas:

- Jebkura lieta, ideja, ko cilvēks vēlas, pēc kā tiecas, ir piepildāma!
- Nosauciet vienu lietu, ko nevar pārdot! Viss atkarīgs no tā, kam tas vajadzīgs. Necenties pārdot par katru cenu un gūt islaicīgu labumu, bet dari tā, lai tas otrs saprot, ka bez tā, ko tu pārdod, viņš vairs nevar dzīvot.
- Jādara tas, kas patīk. Ne tikai naudas dēļ, bet lai ir gandarījums par paveikto, par to, ka esi dzīvē kaut ko izdarījis.
- Biznesā visaugstāk vērtējama uzticība. Svarīgi, ka varu ar biznesa partneri runāt par arī par to, ko tas dara vakarā, kā viņš tikko aplējis dāzu utt. Tās sarunas ir cilvēciskas, nav saistītas ar naudu, peļņu un, nedod, Dievs, domu, kā vienam otru apšmakt!
- Nekad nenozēlojiet to, ko neesat izdarījuši. Labāk domājiet uz priekšu!
- Atcerieties, ka pēc katras neveiksmes seko veiksmē.
- Nekad neko nedariet viens. Deleģējiet pienākumus, veidojiet komandu, brauciet kopā ar laivām utt.
- Iemācieties arī pateikt nē!
- Nekad nenoslīkstiet apmierinātībā, slinkumā; esiet gatavs jebkurā brīdī pieslēgties procesam. Cilvēcība ir tas vienīgais, kas virza zemeslodi; pret svešu, pret pazīstamu, pret to, kas patīk, pret to, kas nepatīk – pret visiem jābūt cilvēciskai attieksmei – tas ir pamats mūžu mūžos.

Diena bildēs

Vai nav jāsāk uztraukties par mūsu tautas tikumiem – *Zagliš* ir 3x3 vispopulārākais dančis?!

Pasaules kārtība nosaka, ka telpā un laikā var būt guļošie un stāvošie. Un fizikas likumi nosaka, ka viņi var arī mainīties vietām.

Paga, paga, kā tur tie bērni bija jātaisa?

Skaistie taurenī un mūžīgās vērtības viens otru papildina.

Austris Grasis – *Ja man būtu šitiek skaista villaine, es būtu suitu kultūrvides vēstnesis Mazzalacā!*

3x3 viss ir skaidri nodalīts – rokdarbu ievirzes un prāta ievirzes. Prasmes tiek trenētas arī brīvbrīžos.

Iedvesmojoties no suitenēm, viņas nākotnē grib kļūt par 3x3 burdona dziedātājām. Atbalstīsim viņas!

No *Suitu sievu* dižā ē un o mājai jumts cilājas. Bet jaunībā miegs ir salds.

3x3nieču pūru vienā lādē salikt neizdosies. Tā pietiks i pašām, i bērniem, i bērnu bērniem.

Ja lielā zivs neķeras ar tradicionāliem līdzekļiem, tad istis draugs palīdzēs un uztaisīs makšķeri no koka.

Sīrsnīga saruna

Mīlo Uldi!

Kā no migs izlīduš, tā es tev rakst vēstuli! Es pārtiešām nerunās, bet esmu pa istam Alšvangā – kārklu ielejā. Šodien tiek dēvēta par Alsungu. Kā tu pārtapi jūrām līdz Austrālijai? Žēl, ka tevis nav še. Es tav tā gaidī! Es bez tevis neziņā – brūķēt muti vai turēt ciet? Bērniņā mana mamma bieži teica: “Nebrūķē muti, meit!”, domādama – nerunā preti! Te atkal lasu, ka jābūt izturībai brūķēt muti. Ko lai daru?! Suitu barā suitiski brūķēt vai izlikties par beigtu mūmiju? Man te lielās, ka suiti vienīgi inteligēntie cilvēki nometnē. Un grib redzēt ko mēs protam! Kas tad tur ko redzēt?! Es suitiem varētu teikt vienu mutes brūķi – aber aizdusmot mūs vidusmēra letiņus nemaz nevar. Mēs tak esam cārti ciemcilēki nevis kādi tur čikutnieki vai āzgūdeļi! Es tik centīsies tik daudz nerīt (viss tik gards ēdienreizēs!). Kamēr vien nīkšanās būs biķerītis branga bairīša un beņķis kur

Labdien / labvakar / labrīt, Kleopatra?

Paldies par vēstuli, kas gan pārsteidzošā kārtā bija atrodama Tavā dienasgrāmatā un nevis manā vēstuļu kastē. Īsti nesaprotu, ko Tu no manis gribi? Atļaujju brūķēt lielu muti? Tāds cilvēks vēl nav piedzimis, kas Tevi varētu atturēt no mutes brūķēšanas un arī tuvākajā laikā nedzims. Līdz ar to es neredzu nekādu jēgu atļaujām un aizliegumiem.

Ko es zinu par suitiem? Es suitu novadā, precīzāk – Gudeniekos nodzīvoju 4 mēnešus. Tas bija 1944.gadā, kad Tev vispār, ko brūķēt vēl nebija. Tu biji savam papam un mammai, labākā gadījumā, tikai sapnis vasaras naktī.

Otra saite ar suitiem ir dziesma *Es nenācu šai vietā(i)*, kas kopš 1951. gada ir Sidnejas latviešu teātra himna. Ar to mūs iepazīstināja bij. Nacionālā teātra aktrise Lita Zemgale.

Trešā saite ir Aldis Bitinieks, kas dzimis tagadējās nīkšanas telpās, agrākā slimnīcā.

Arī ēšanas lietās es Tev nevaru nekā-

piesēst un bamburēt, nav ko āztriecties. Es tā domā, bet kā Tu? Vai ta velti esu atpērusies?! Gribās tač cārti pacierēt pa Alšvungu. Gaidu tavus norādījumus.

P.S. Ja Tu nesaproti manu mutes brūķēšanu, ņem talkā mājaslapu: www.suitunovads.lv!

Turpinu cilvēciski latviski! Pirmais nīkšanas vakars notika tīri lustīgi. Purciems (zābaksieva) palika ilgāk par mani. Kāpēc? Es dzīvoju smalkā pirtī pie Dzirkstu ezera, kas ir īsts, atšķirībā no tā, kas atrodas pie Dižgabalkalna. Viss pašai savs – gan duša, gan pods, gan elektriskā tējkanna! Tik vien, kā gultu jādala uz pusēm ar Floridas Vinetu. Bet ir personīgā sega. Un patālu tā smalkā vieta no nīkšanas -10 km turp un tie paši km atpakaļ. Ir gan personīgais šoferis Gunārs (vietējais), bet baidos, ka Purciems šoreiz nīks ilgāk – gan par Tevi, gan par mani.

Mūžīgi Tava, mutes sūtot –
tik rūtainas kā suitu sievu govkuņģis
jeb sega – **latviskā Kleopatra**

du padomu dot, jo Tu esi viens no tiem cilvēkiem, par kuriem dzied – *Ah un oh, un ņam-ņam-ņam, Atkal kilo klāt ir man.*

Man ir žēl, ka esi tik tālu no nīkšanas vietas, lai gan, no otras puses, tas Tevi turēs pie skaidra prāta un saprašanas. Ja Tev ar Vinetu gultā nepas, ņem blakus Manfredu! Viņš būs pacilāts, bet necilājams. Ja šis par lielu, ņem Ādolfu. Viņš ir mazāka kalibra.

Ja mana vēstule piedzīvos druku, tad gribu paskaidrot savas attiecības ar Kleopatra. Viņa vienā no maniem 3x3 uzvedumiem spēlēja suni, vārdā Kleopatra. Runājamais teksts sunim nebija dots. Labi, ka tā, jo cienījamai aktrisei bija grūtības atcerēties savu vārdu. Kleopatrai bija daudz lielāki panākumi, kad viņa tēloja mazākus lopiņus, kā, piem. žurku.

Vēl gribu teikt, ka man patīk avīzes nosaukums. Attiecībā uz manu un Daigas Bitinieces bildi, es tajā izskatos kā Ēģiptes farona Tutanghamona vectēvs. Es, protams, nevaru aizliegt sevi fotogrāfēt, bet es sīrsnīgi lūdzu redaktori likt zem manas bildes kādu citu vārdu, piemēram, Krūmiņš.

Ar sveicieniem no Lejā-Apakšā,

Uldis Siliņš

Turpini mācīties
suitu mēli

iedūšojies – iedzēris (pillā), tā sti-prāk iedūšojies

iešķuidīt – iedīt, izmācīt, uztrennēt, viņ tā iešķuidija, ka viņ varēja tikt treše klase

impampiš – pavisam jocīgs cilvēks

izdēbes – izdošana pie vīra

izplāšus – plati turot kājas, izplāšus dancā

izvainot – aprunāt

iberīgi – jocīgi, tas nu gan i iberīgi

iboties – izsmiet, zoboties

ikstēt – raudāt, gausties, čikstēt

jaktēties – flirtēt, dauzīties, medīt

Noklausīts vai ...

Noklausīts Linu kreklu ievirzē

levirzes vadītāja:

– Ņem taču un nogriez!

Dalībniece:

– Es labāk septiņreiz nomērišu. Man ir griešanas trauma. Skolas laikā meklēju atgriezumus, mājturības skolotāja norādīja uz vienu stūri, gāju un griezu. Izrādās, tie bija fizikas kabineta gandrīz pabeigtie milzīgie aizkari.

Kāda ievirzes dalībniece šuj vīram kreklu, bet viņš taisa koka krēslu sievai. Vīrs jāsauc kreklu piemērit. Kad vīrs atnācis un kreklis mugurā, šuvēja šausmās iesaucas:

– Ak Dievs, kas tas tāds?

– Tas ir tavs vīrs, iepazīsties! – atbild kolēģi.

Ja viena piedurkne sanāk garāka, tas tāpēc, ka pa nakti, uz vēdera guļot, mugurkauls uz priekšu noslid.

levirzes vadītāja skaidro etnogrāfiskās vīles šūšanu. Viriešu kārtas dalībnieks:

– Un tā mēs iegūstam klasisko jumta skārda segumu! ▲

MUTES BRŪĶA redakcija:

Ieva Freinberga

Daiga Bitiniece

Laura Bitiniece

Ilze Kuzmina

Maketētāja Gundega Kalendra

Fotogrāfs Aivars Vētrājs

Mīļais 3x3niek,
ja redzi ko asprātīgu, jocīgu, interesantu, noderīgu vai skaistu,
nekavējoties sūti MUTES BRŪĶIM uz ieva.freinberga@gmail.com,
tāl. 29176185 vai nāc uz redakciju. Būsim priecīgi!